



# Türkiye'nin FATİH Projesi

2010 yılı Kasım ayında Milli Eğitim Bakanlığı FATİH Projesi'ni duyurdu. FATİH, Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İlerletme Hareketi sözcüklerinin baş harflerinden üretilmiş gözükmese de bir yandan bilginin fethini bir yandan da İstanbul'un fethini çağrıştırıyor. Bir başka deyişle, eğitimde köklü bir dönüşümü temsil etmesi isteniyor. FATİH Projesi'nin internetin ve bilişimin hayatımıza getirdiği değişikliğe, meydan okumaya MEB'in cevap arayışı olarak görmek gerekir.

İnternet, Sanayi Devrimi kadar büyük bir değişimi temsil ediyor. Hayatın her yönünde köklü değişimler yaşıyoruz. Sektörler yok oluyor, yeni sektörler doğuyor, yeni meslekler ortaya çıkıyor. İşin temelinde bilgi ve enformasyonun gelişmesi demek bilgi ve enformasyon içeren elektronik aygıtların üretilmesi, saklanması, işlenmesi ve sunulmasının kolay, hızlı ve ucuz olması demektir. Bunun sonucunda insanların bilgiye erişiminde, kendi aralarında haberleşmesinde, bilgi/belge/sayısal nesne paylaşımında sıçrama yaşandı. Yaşam internetin etkisiyle değişmeye başladı. Çalışma, eğlenme, öğrenme, alışveriş, haberleşme, kamu hizmetleri gibi hizmetlerde önemli değişimler meydana geldi.

Bunların sonucunda bilgisayar kullanabilmek, bilgi okur yazarı olmak temel bir yurttaşlık hakkı haline geldi. Devletler okur yazarlığın yanı sıra bilgi/bilişim okur yazarlığını, bilgi ve internete erişimi temel kamu hizmeti olarak verme yoluna girdi. Anayasalara bu yönde maddeler eklenmeye başladı.

Bilgi teknolojileri kullanabilmenin yanı sıra bu teknolojileri daha kaliteli bir eğitim vermek için de kullanabilmek, dünyanın uzunca bir süredir kafa yorduğu bir konu. Mektupla eğitim, film ile eğitim, radyo-tv ile eğitim, uzaktan eğitim, web temelli eğitim sürecinin sonunda e-öğrenme dediğimiz, eğitimde mobil teknolojileri ve bilgi teknolojilerini de kullanma arayışı tüm dünyanın gündemine oturdu. ABD'de ve Tacikistan'da yapılan bazı deneyler 100 \$'lık bilgisayar projesine, o proje de her çocuğa bir dizüstü bilgisayar projesine yol açtı. Yapılan deneylerde, çocuklara bilgisayar verildi ve evlerine götürülebilecekleri söylendi. Bilgisayarlara eğitim yazılımları ve malzemeler yüklüydü. Öğrencilerin öğrenme-

ye ve hayata bakışında olumlu yönde bir gelişme olduğu, motivasyonlarının yükseldiği görüldü. Bir diğer olumlu gelişme de öğrencilerin ailelerinde gözlemlendi. Bilgisayar ailenin ufkunu değiştirdi, hayata tutunmasını sağladı. Her çocuğa dizüstü bilgisayar projesi ülkelerin milyonlarca bilgisayar satın almasını, dolayısıyla fiyatın 100 \$ civarında olmasını ve öğrencilere dağıtılmasını hedefliyordu.

İnternet, özellikle web 2.0 sonrası, sosyal ağlar yoluyla sıradan insanları, geniş kitleleri buluşturup ürettikleri her türlü içeriği öne çıkardı. İnsanlar ürettiklerini paylaşıyor ve birlikte üretip eğlenip öğreniyorlar. Wikipedia, açık ders malzemeleri, linux gibi projelerle insanlığın ortak malı olan, herkesin sınırsızca kullanabileceği ürünler imece usulüyle geliştirilmeye başlandı.

FATİH Projesi aşamalı olarak ana okulundan liselelere kadar tüm eğitim seviyelerini kapsamayı hedefliyor. İlk aşamada her okula güçlü bir internet altyapısı kurulması, ortak kullanım için yazıcı ve doküman okuyucu (tarayıcı) ve her sınıfa da bilgisayarla desteklenen kara tahta büyüklüğünde,

etkileşimli LED ekranların konması hedefleniyor. İkinci aşamada elektronik kitaplar ve onlar için gerekli cihazların yerleştirilmesi düşünüyor.

FATİH Projesi 15 milyon öğrenciyi, 620 bin sınıfı ve o civarda öğretmeni kapsıyor. Bu çok büyük bir proje. Bu tür büyük projeler kaçınılmaz olarak risklidir. Çok iyi planlama, koordinasyon, izleme ve gözden geçirme gerekir. Hedeflerin, başarımların ölçütlerinin önceden belirlenmesi ve izlenmesi gerekir. Uygulamanın pilot projelerle başlanması, çıkan sonuçlara göre yaygınlaştırılması gerekir.

FATİH Projesi'nin yukarıda anlattığımız, dışarıdan görünen yüzüne destek olacak bir çok parçası var. En başta öğretmenlerin eğitilmesi, kazanılması ve okullarda sürekli desteklenmeleri gerekir. Bu tür köklü değişim projelerinde değişimi yönetmek, insanların değişimden korkmasından kaynaklanan dirençlerin kırmak en zor iştir. Bunun yolu paydaşları sürece dahil etmekten, diyalogdan, hoş görü ortamı yaratmaktan geçmektedir. E-öğrenme klasik eğitimi zenginleştirir, ona destek veren bir yapıdadır, ama önemli bir paradigma değişiminin de habercisidir.

Bu tür projelerde derslerin içeriği ve bu içeriğin sunum senaryosu önem kazanıyor. Genç kuşakların ilgisini çekecek, çoklu ortam malzemeleriyle desteklenen ders malzemeleri önem kazanıyor. Bunların değişen teknolojiye ve insan davranışına uyumlu hale gelmesi ancak belli bir süreç içinde olacaktır. Bakanlık, mevcut kitapları çoklu ortam malzemeleri ile zenginleştirilmiş kitaplara yani z-kitaplara döndürmeye çalışıyor. Çoklu ortamın sınıf ortamına girmesi, öğrenmenin bir parçası olması olumlu bir gelişme. Öte yandan öğrenme kaynaklarını bir kitapla sınırlama çabası, çağımızdaki gelişmelere ters bir yaklaşım. Öğrenmenin sorgulayıcı, yaratıcı bir karakter kazanması için öğrencinin farklı kaynaklarla, farklı bakış açılarıyla karşı karşıya gelmesi, onları özümsemesi gerekir. Web 2.0 (sosyal ağlar, bloglar ve wikiler), web 3.0 (anlamsal web) ve akıllı cihazların ürettiği verilerden oluşan nesnelerin interneti gibi gelişmeler sonucunda, internette bulunan kültür ürünlerinde ve her türlü enformasyonda yani içerikte çok ciddi bir patlama söz konusu. Wikipedia gibi kaynaklar, açık ders malzemeleri, meraklı öğretmenlerin ürettiği içeriklere erişim önem kazanmakta. İnsanlar her yerde, her ortamda bilgiye erişim, eğlence, çalışma ve öğrenmeyi birlikte yapmak istiyor, arkadaşlarıyla birlikte öğreniyorlar. Dolayısıyla, öğrencilerin bağımsız hareket etme, öğrenmeyi öğrenme, ulaştığı bilgi kaynaklarını değerlendirme yeteneğini kazanması önemlidir.

FATİH Projesi'nin parçaları arasında öğretmen ve öğrenciyi destekleyen içerik bankaları ve yönetsel sistemler de var. Daha önemlisi, projenin 27 il ve 52 okulu kapsayan bir pilot çalışma aşaması var. Proje bu pilot çalışma sonunda üst sınıflardan alt sınıflara, şehirlerden kırsala doğru genişleyecektir.

FATİH Projesi'nin ülkemizde içerik ve bilişim sektörünün gelişmesine önemli ivme kazandırma potansiyeli var. 15 milyon öğrenciden 10 milyonuna tablet bilgisayar dağıtılması, her yıl 3 milyon-3,5 milyon tabletin dağıtılması söz konusu. Hindistan 100 \$'ın altında tablet üretme sürecinde. Bu kadar büyük talep, ülkemizde göreceli olarak ucuz tablet üretimine ortam sağlayabilir; ülkemizin yazılım sektörüne ve derslerde kullanılacak düşünsel eserleri üreten içerik sektörüne önemli bir ivme verebilir.

Bu projeyi düzgün olarak hayata geçirebilmek çok önemli. Toplam maliyeti büyük bir proje. Başarılı bir şekilde hayata geçirebilirsek ülkemiz bilgi toplumu olma yolunda önemli bir sıçrama kaydedecektir. Dünya ile rekabet için önemli bir yatırım olacaktır. Ama bu proje başarısız olursa, mali kaybın da çok ötesinde kayıplarımız olacaktır; bunların en başında zaman kaybı ve moral bozukluğu gelecektir.

Bu projeyi başarılı bir şekilde hayata geçirmek hepimizin, başta MEB ve TÜBİTAK olarak kamu kuruluşlarının, üniversitelerin, bilişim ve eğitim sektörlerinin, ilgili STK'ların ve yurttaşların ortak sorumluluğu ve görevidir. Bu nedenle, FATİH Projesi'nin tüm paydaşların katılımı ile saydam, planlı ve bilimsel olarak hayata geçirilmesi gerekir. Ülkemizde bu konularda yaşadığımız önceki deneylerden ve uygulamalardan edindiğimiz deneyimlerden ve başka ülkelerin deneyimlerinden yararlanmalıyız. Süreç, plan ve programlar, ortak aklımızı ortaya çıkarmak için açık ortamlarda, tüm paydaşların katılımı ile tartışılmalıdır.

## TÜBİTAK FATİH Projesi'ne Destek Veriyor Bilim ve Teknik, Bilim Çocuk ve Meraklı Minik Dergileri FATİH Projesinde

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile TÜBİTAK arasında Eğitimde FATİH Projesi işbirliği protokolü yapıldı. Bu işbirliğiyle MEB'in ihtiyaçlarına yönelik gerekli Ar-Ge faaliyetlerinin yürütülmesi amaçlanıyor. İşbirliği, Eğitimde FATİH Projesi kapsamında gerekli teknik çalışmaların yapılabilmesi amacıyla teknik personel desteğinin sağlanması, proje kapsamında alınacak donanımlar ve yazılımlar için teknik destek, içeriklerin öğrenci ve öğretmenlere ulaştırılmasında uygun yöntemin belirlenmesi ve buna uygun yazılımların geliştirilmesi, akıllı tahtalarda ve tabletlerde kullanılacak içeriklere ait yönetim ve güvenlik yazılımlarının geliştirilmesi gibi alanları kapsıyor. Bunların yanı sıra TÜBİTAK yükümlülükleri arasında projede işlerin yürütülebilmesi için gerekli teknik personel ihtiyacını belirlemek ve gerektiğinde temini için destek vermek, yazılım ve donanım altyapısının mimari tasarım çalışmalarına destek vermek, içeriklerin dağıtım standartlarının belirlenmesi amacıyla yürütülecek teknik çalışmalar için destek sağlamak, tabletlerde yer alacak içeriklerin tüm öğrencilere eşit koşullarda ulaştırılmasına destek sağlamak, akıllı tahtalarda ve tabletlerde kullanılacak güvenlik yazılımlarının geliştirilmesine destek sağlamak yer alıyor. TÜBİTAK Bilim ve Teknik, Bilim Çocuk ve Meraklı Minik dergileri FATİH Projesi kapsamında dağıtılacak tabletlerde yer alacak ve dergiler akıllı tahtalardan erişim sağlanacak.

